

Sygn.akt III AUa 1222/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Elżbieta Zarzecka (spr.)

Sędziowie: SA Barbara Orehwa – Zawadzka

SA Teresa Suchcicka

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 listopada 2017 r. w B.

sprawy z odwołania W. T. (1)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników

na skutek apelacji wnioskodawcy W. T. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 października 2016 r. sygn. akt V U 448/16

I. **oddala apelację,**

II. **przyznaje radcy prawnemu A. K. 240 (dwieście czterdzieści) złotych podwyższone o stawkę podatku od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym i nakazuje wypłacić tę kwotę ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Białymstoku.**

SSA Teresa Suchcicka SSA Dorota Elżbieta Zarzecka SSA Barbara Orehwa - Zawadzka

Sygn. akt III AUa 1222/16

UZASADNIENIE

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzją z 1 marca 2016 r., wydaną na podstawie przepisów ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2015 r. poz. 704 ze zm.) i ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121 ze zm.) w zw. z art. 151 § 1 pkt 1 k.p.a. odmówił uchylenia decyzji ostatecznej z 17 listopada 2015 r. w przedmiocie podlegania W. T. (1) ubezpieczeniom społecznym rolników z uwagi na to, że wnioskodawca nie przedstawił dokumentów potwierdzających zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej.

W odwołaniu od tej decyzji W. T. (1) wskazał, że należące do niego grunty orne o powierzchni 5 ha zostały zalesione, natomiast łąka o powierzchni 0,92 ha jest gruntem zielonym, a nie rolnym, nie jest więc właścicielem gruntów rolnych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z 19 października 2016 r. odwołanie oddalił (punkt I) oraz przyznał koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej w sprawie z urzędu (punkt II).

Sąd pierwszej instancji ustalił, że Prezes KRUS decyzją z 4 stycznia 2012 r. przyznał W. T. (1) rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy od 14 grudnia 2011 r. do 31 grudnia 2012 r. - z zawieszeniem części uzupełniającej w 50% z powodu prowadzenia działalności rolniczej. Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z 29 marca 2012 r. (sygn. akt V U 216/12) oddalił odwołanie ubezpieczonego od tej decyzji, a Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z października 2012 r. (sygn. akt III AUa 583/12) oddalił apelację wniesioną przez W. T. (1) wskazując w uzasadnieniu, że renta rolnicza wnioskodawcy została obliczona w prawidłowej wysokości.

Decyzją z 12 października 2012 r. organ rentowy przyznał odwołującemu prawo do stałej renty rolniczej od 1 października 2012 r., ponownie zawieszając wypłatę części uzupełniającej świadczenia w 50 %. Natomiast decyzją z 13 listopada 2012 r. z urzędu zawiesił od 1 listopada 2012 r. wypłatę części uzupełniającej w 100% z powodu niezaprzerstania prowadzenia działalności rolniczej. Odwołanie W. T. (1) od powyższych decyzji zostało oddalone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z 13 sierpnia 2013 r. (sygn. V U 2071/12).

Prezes KRUS decyzją z 19 września 2015 r. odmówił W. T. (1) prawa do wznowienia wypłaty części uzupełniającej renty rolniczej w 100% z uwagi na to, że brak było podstaw do uznania, iż ubezpieczony zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej. Z zaświadczenia Urzędu Gminy M. z 9 lutego 2015 r. wynikało, iż jest on podatnikiem podatku rolnego z gospodarstwa rolnego o powierzchni 14,9229 ha. Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z 9 września 2015 r. (sygn. akt V U 550/15) oddalił odwołanie ubezpieczonego od ww. decyzji, a Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z 15 marca 2016 r. (sygn. akt III AUa 1192/15) oddalił apelację W. T. (1).

W. T. (1) 30 października 2015 r. złożył w KRUS wniosek o dobrowolne objęcie ubezpieczeniem społecznym rolników. Prezes KRUS decyzją z 17 listopada 2016 r. uwzględnił wniosek i stwierdził podleganie W. T. (1) ubezpieczeniu społecznemu rolników i obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie od 30 października 2015 r. w zakresie ograniczonym do jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej. Decyzja ta nie była kwestionowana przez ubezpieczonego, w związku z tym z upływem terminu do wniesienia odwołania stała się ostateczna.

Odwołujący w styczniu 2016 r. podniósł przed organem rentowym, że nie prowadzi działalności rolniczej w posiadanym gospodarstwie rolnym, w związku z czym organ rentowy postanowieniem z 25 stycznia 2016 r. wznowił postępowanie w sprawie decyzji ostatecznej z 17 listopada 2015 r. Niniejsze postępowanie toczy się wskutek odwołania od decyzji z 1 marca 2016 r. o odmowie uchylecia decyzji z 17 listopada 2015 r., stwierdzającej podleganie ubezpieczeniom społecznym rolników.

Sąd Okręgowy wskazał na przepisy, które mają zastosowanie w sprawie, tj. art. 83a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 52 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz na instytucje przewidziane w k.p.a. umożliwiające dokonanie uchylecia, zmiany lub unieważnienia decyzji. Przesłanki wznowienia postępowania zostały uregulowane przede wszystkim w przepisie art. 145 § 1 k.p.a. i należą do nich sytuacje, w których wznowia się postępowania administracyjne zakończone decyzją ostateczną, jeżeli m. in. wyjdą na jaw istotne dla sprawy nowe okoliczności faktyczne lub nowe dowody istniejące w dniu wydania decyzji, nieznanne organowi, który wydał decyzję. Przesłanka wznowienia postępowania wymieniona w art. 145 § 1 pkt 5 k.p.a. obejmuje swoim zakresem sytuacje, o których mowa w art. 83a ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Sąd Okręgowy za trafne uznał stanowisko Sądu Najwyższego w wyroku z 6 czerwca 2013 r., II UK 343/12, zgodnie z którym: wniosek „o wznowienie postępowania” w indywidualnej sprawie zakończonej uprzednio prawomocną decyzją organu rentowego dotyczącą przebiegu ubezpieczeń (art. 83 ust. 1 pkt 2) z powołaniem się na „nowe okoliczności faktyczne lub nowe dowody istniejące w dniu wydania decyzji”, podlega rozpoznaniu w trybie przewidzianym w art. 83a ust. 1 lub 3, a nie na podstawie art. 145 k.p.a.

Sąd pierwszej instancji uznał, że w niniejszej sprawie przesłanki z art. 83a ust. 1 ustawy systemowej nie zostały spełnione. Nie zostały przedłożone nowe dowody i nie ujawniono okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji z 17 listopada 2015 r., które przemawiałyby za jej uchYLENIEM.

W. T. (1), jak sam przyznał, przeznaczył swoje grunty do zalesienia, ma ustalone prawo do renty oraz złożył wnioski o objęcie ubezpieczeniem społecznym rolników. Spełnia więc przesłanki do objęcia go ubezpieczeniem określonym w art. 7 ust. 3 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Ponadto w zaświadczeniu Urzędu Gminy w M. z 1 marca 2016 r. stwierdzono, że jest on podatnikiem podatku rolnego z gospodarstwa rolnego położonego w M. II o powierzchni fizycznej gruntów 14,9229 ha, w tym o powierzchni fizycznej gruntów rolnych 6,36 ha, o powierzchni użytków rolnych 6,36 ha, o powierzchni przeliczeniowej użytków rolnych 1,335 ha. Dodatkowo z przytoczonych powyżej decyzji organu rentowego oraz wyroków sądów dotyczących renty W. T. (2) wynika, że nie zaprzestał on prowadzenia działalności rolniczej.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie. O kosztach pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu Sąd orzekł w na podstawie § 15 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.

Apelację od powyższego wyroku złożył W. T. (1). Z jej treści wynika, że skarżący domaga się przywrócenia 100% części uzupełniającej świadczenia rentowego. Skarżący odwołał się w apelacji do swojego stanu zdrowia: choroby serca i przebytej operacji kardiochirurgicznej oraz do złej sytuacji materialnej. Podkreślił również, iż nie posiada gruntów ornych – nie siewa i nie zbiera plonów, nie ma inwentarza żywego, nie prowadzi działalności rolniczej, nie jest więc rolnikiem. Wskazał, iż jest właścicielem w przeważającej mierze gruntów zalesionych - 5 ha oraz 0,92 ha łąki. Grunty leśne jego zdaniem nie zaliczają się do gruntów rolnych. Wyjaśnił, że posiadane użytki rolne (6,27 ha) zostały zalesione do końca 2012 r., a tym samym grunty rolne zostały przekształcone w grunty zalesione i od tego momentu zakończyła się jego działalność rolnicza. Dowody na to znajdują się w sprawie V U 972/14 Sądu Okręgowego w Białymstoku, w tym zeznania świadków: A. S. i W. K.. Zdaniem skarżącego jego świadczenie rentowe zostało wyliczone nieprawidłowo i KRUS powinien je przeliczyć na nowo.

Skarżący wniósł o ponowne rozpatrzenie sprawy i przywrócenie mu chociaż w 50% części uzupełniającej renty oraz nakazanie wypłaty zawieszony części uzupełniającej.

Do pisma procesowego z 6 czerwca 2017 r. (data prezentaty) skarżący dołączył dokumenty mające świadczyć o tym, że jego gospodarstwo rolne uległo przekształceniu i jest obecnie zalesione. Obecnie nie posiada on gruntów rolnych – ornych, w związku z czym, jego zdaniem, powinien otrzymać 100% renty. Nadto przedstawił karty informacyjne leczenia szpitalnego świadczące o tym, że nie jest w stanie prowadzić gospodarstwa rolnego (k. 91-114).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Apelacyjny w całości podziela i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne oraz ocenę prawną dokonaną przez Sąd pierwszej instancji. Skarżący nie sformułował w apelacji zarzutów, które mogłyby skutecznie podważyć prawidłowość zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwem, w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (art. 477⁹ i art. 477¹⁴ k.p.c.) i tylko w tym zakresie podlega ona kontroli sądu zarówno pod względem jej formalnej poprawności, jak i merytorycznej zasadności. Postępowanie sądowe zmierza do kontroli prawidłowości lub zasadności zaskarżonej decyzji, a w związku z tym wykluczone jest rozstrzyganie przez sąd, niejako w zastępstwie organu rentowego, żądań zgłaszanych w toku postępowania odwoławczego, które nie były przedmiotem zaskarżonej decyzji (por. np.

postanowienie Sądu Najwyższego z 22 lutego 2012 r., II UK 275/11, Lex nr 1215286, wyrok Sądu Najwyższego z 9 września 2010 r., II UK 84/10, Lex nr 661518).

Przypomnieć należy, że przedmiot niniejszego postępowania jest wyznaczony decyzją Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z 1 marca 2016 r., odmawiającą wzruszenia prawomocnej decyzji z 17 listopada 2015 r. w przedmiocie podlegania W. T. (1) ubezpieczeniu społecznemu rolników. Decyzja ta nie rozstrzygała natomiast o prawie do renty rolniczej, zaś roszczenia skarżącego ujęte w apelacji sprowadzają się właśnie do żądań dotyczących przywrócenia wypłaty zawieszony części uzupełniającej renty rolniczej. Roszczenia te nie znajdują więc uzasadnienia w rozpoznawanej sprawie.

Jak prawidłowo ustalił Sąd pierwszej instancji, W. T. (1) 30 października 2015 r. złożył w KRUS wniosek o dobrowolne objęcie ubezpieczeniem społecznym rolników (k. 390 akt rentowych). Prezes KRUS decyzją z 17 listopada 2016 r. uwzględnił ten wniosek i stwierdził podleganie W. T. (1) ubezpieczeniu społecznemu rolników i obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie od 30 października 2015 r. w zakresie ograniczonym do jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej. Decyzja ta nie była kwestionowana przez ubezpieczonego, w związku z tym z upływem terminu do wniesienia odwołania stała się prawomocna. Podkreślić również należy, że decyzja ta została wydana na wniosek ubezpieczonego. Obecnie skarżący domaga się wzruszenia tej decyzji twierdząc, że nie był posiadaczem gruntów rolnych. Argumenty podnoszone przez skarżącego w toku niniejszego postępowania, w tym twierdzenia zawarte w apelacji oraz w dalszych pismach procesowych sprowadzają się do stawiania tezy, iż W. T. (1) nie prowadzi działalności rolniczej, ponieważ posiadane przez niego grunty orne zostały zalesione, nie stanowią zatem gruntów rolnych, co w konsekwencji uniemożliwia ustalenie, że skarżący prowadzi działalność rolniczą. Zdaniem skarżącego oznacza to, że organ rentowy powinien przywrócić mu wypłatę zawieszony części renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy (rolniczy organ rentowy decyzją z 13 listopada 2012 r. z urzędu zawiesił od 1 listopada 2012 r. wypłatę części uzupełniającej tej renty w 100% z powodu niezaprzerstania prowadzenia przez skarżącego działalności rolniczej).

W ocenie Sądu Apelacyjnego twierdzenia podnoszone przez skarżącego nie mogą odnieść zamierzonego skutku. Zarówno treść dokumentów zgromadzonych w aktach spraw o wysokość świadczenia rentowego, które toczyły się przed Sądem Okręgowym w Białymstoku i Sądem Apelacyjnym w Białymstoku, szczegółowo wskazanych we wstępnej części niniejszego uzasadnienia (sygn.: V U 2071/12, V U 550/15, III AUa 1192/15), jak i treść zaświadczeń wydawanych przez Urząd Gminy w M. o tym, że W. T. (1) jest podatnikiem podatku rolnego (k. 3, k. 417 akt rentowych) potwierdza, że w okresie objętym prawomocną decyzją ZUS z 17 listopada 2015 r. (od 30 października 2015 r. w zakresie ograniczonym do jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej) skarżący spełniał przesłanki do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zgodnie z treścią tego przepisu, innego rolnika, domownika lub osobę, która przeznaczyła grunty do zalesienia, obejmuje się ubezpieczeniem wypadkowym, chorobowym i macierzyńskim na wniosek, wyłącznie w zakresie ograniczonym do świadczeń określonych w art. 9 pkt 1 (jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu albo śmierci wskutek wypadku przy pracy rolniczej lub rolniczej choroby zawodowej), jeżeli podlegają innemu ubezpieczeniu społecznemu albo mają ustalone prawo do emerytury lub renty lub do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Bezsporne jest to, że skarżący przeznaczył grunty do zalesienia i miał przyznane prawo do renty rolniczej oraz złożył wniosek o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem rolniczym. Zasadne było więc objęcie go, na jego wniosek, ubezpieczeniem społecznym rolników w zakresie ograniczonym do jednorazowego odszkodowania z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu albo śmierci wskutek wypadku przy pracy rolniczej lub rolniczej choroby zawodowej, o czym organ rentowy rozstrzygnął w prawomocnej decyzji z 17 listopada 2015 r.

W toku niniejszego postępowania skarżący nie przedstawił natomiast żadnych nowych dowodów ani nie powołał się na okoliczności mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, które mogłyby wzruszyć prawomocną decyzję Prezesa KRUS z 17 listopada 2015 r. i wykazać, że w okresie nią objętym nie prowadził on działalności rolniczej. Skarżący wykazywał, że nie jest właścicielem gruntów ornych, dlatego nie powinien podlegać rolniczym ubezpieczeniom społecznym. Podkreślenia jednak wymaga, że zgodnie z art. 7 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu

społecznym rolników, obejmuje się rolniczym ubezpieczeniem społecznym właśnie osobę, która przeznaczyła grunty do zalesienia.

Jak wynika z wyjaśnień organu rentowego złożonych na rozprawie apelacyjnej w dniu 30 listopada 2017 r., obecnie skarżący został wyłączony z rolniczych ubezpieczeń społecznych. Zaświadczenia, które przedłożył on w toku postępowania apelacyjnego (k. 92-114, k. 117, k. 123, koperta k. 146) mogły mieć zatem wpływ na obecne wyłączenie go z ubezpieczenia społecznego rolników, jednak nie wpływają one w żaden sposób na ocenę stanu faktycznego z daty wydania przez organ rentowy decyzji z 17 listopada 2015 r.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację – punkt I sentencji wyroku.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu w postępowaniu apelacyjnym orzeczono na podstawie § 16 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 15 ust. 2 i § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2015 r., poz. 1805) – pkt II sentencji wyroku.

SSA Teresa Suchcicka SSA Dorota Elżbieta Zarzecka SSA Barbara Orechwa-Zawadzka